

OULUN LYSEON SENIORIEN KIRIJALLISUUSKERHO

26.10.2018

1950 JA 60-LUKUJEN KERHON UUELLEENSYNTYMISESTÄ 20 VUOTTA

TOINEN 10-VUOTISHISTORIIKKI

ERRÄITÄ MERKINTÖJÄ

Ensimmäinen 10-vuotishistoriikki tehtiin kerhon kokkouseen 25.10.2008.

Toinen 10-vuotiskausi alko juhulallisesti Oulun YNNIIä kokouksessa, joka pidettiin Lyseon 135-vuotisjuhulien yhteydessä 13.11.2009. Läsnä oli 30 henkilöä, 23 kerhovelijää ja seitsemän vierasta. Julukisuuttaki saatiin Kalevasa.

Sen jälkeksi on jatkettu vuosittaisista kokkoontumista Ostrobotniala Helsingin kirijamessujen aikaan, eli lokakuun lopula. Ku kokkoontuminen Bottan Jääkärihuoneessa oli tuottanu kysymyksiä kerhon suuntautumisesta, siirryttiin vuojeista 2011 alakaen kokkoontuun Bottan Snellman-huoneessa. Kokkouksiin on osallistunu ylleesä 11 – 17 kerhovelijää.

Vuonna 2011 siirryttiin kerhon kirijallisissa dokuisa, pöytäkirjoissa ja kokkouskuttuisa, käyttään Oulun murretta. Oli alakuun vaikiata, mutta on ruvennu sujjuun paremmin.

Ku kerhon Muusa, arkkitehti Pirjo Kantola (kerhon uuelleenperustamisen arkkitehti) avustajanaan insinööri Leena Tuovinen (joita eelleen kunnioittavasti kiitämmä) jäi eläkkeele vuonna 2013, otti Oulun Lyseo ystävällisestii huolehtiakseen kerhon jäsen- ja postitusluettelon ylläpiosta ja postituksista. Siitä kiitokset rehtori Mika Aallolle. Yhyshenkilö on Lyseon koulutussihteeri Tuomo Soininen. Kerhon kokkouspöytäkirjat ja kokkouskuttut löytyvät lisäksi Oulun Lyseon lukion kotisivulta, otsikko Seniorit, alaotsikko Kirjallisuuskerho. Yhteistyö Oulun Lyseon Seniorien kansa on myös toiminu mallikkaasti.

Kerho ei eelleenkiän kerrää jäsenmaksuja eikä sillä oo ommaa talloutta. Jäsenet ovat tulleet eri puolelta maata kokkouksiin omala kustannuksellaan eiväkkä luennoitsijakkaan oo perineet kuluja eikä palakkioita. Kiitos siitäki.

Kerhon jäsenmäärä on pysyny jokseenki ennallaan. Jäsen- ja postitusluettelosa on 52 jäsentä. Viikatemies on vaan harvakseltaan onnistunu aiheuttaan luonnollista poistumaa, vaikka aika iäkkäitä ollaanki. Ilahuttavaa on, että on saatu uusiaki jäseniä seitsemän, seniori-ikäisiä kaikki. Kunniajäseneksi on valittu Lyseon eellinen rehtori Teuvo Laurinoli.

Usiikki kerhovelijet ovat eelleenki aktiivisia tieteenharjottajia, vaikuttajia, osallistujia ja kirijottajia. Heijän julukasujjaan on yritetty ”mainostaa” jäsenkirijeissä ja kokkouspöytäkirjoissa.

Kokkousohjelmia valamistellee eelleen Valiokunta, johon kuuluvat Aarne Lahdensuo puhheenjohtajana, Ahti Taponen jäsenenä ja Juhani Santaholma kokkoonkuttujana ja sihteerinä.

KOKKOUKSET

Kokkous 13.11.2009 piettiin Oulun YNNIn Kuvernööririkabinetissa Lyseon 135-vuotisjuhlien yhteydessä Läsnä oli 23 kerhoveljeä ja 7 vierasta, joista rehtori Teuvo Laurinolli ja äidinkielen opettaja Mika Aalto evustavat Lyseota ja puhheenjohtaja Jyrki Ristiluoma Lyseon senioreita. Paikalla oli myös Veitikan toimittaja sekä Kalevan valokuvvaaja. Puhheenjohtajana toimi Aarne Lahdensuo ja sihteerinä Juhani Santaholma. Toettiin kerhon vahava panos Lyseon 135-vuotisjuhliin. Kansanterveyttä tutkiva ylilääkäri, tohtori ja neurologi Markku T. Hyyppä piti kokkousesitelemän aiheesta ”Porukasa puuhaamisesta elämän eliksiiriä: Sosiaalinen pääoma ja sen vaikutus hyvinvointiin, terveyteen ja hengissä säilymiseen”. Hänen mukkaasa suomenruottalaisten sosiaalinen pääoma eli yhteisöllisyys, keskinäinen luottamus ja vappaehtonen porukoisa toimiminen liittyy hyvään terveyteen. Erräänä johtopäätöksenä toettiin, että juuri Lyseon Kirijallisuuskerhonki evustama toiminta on sitä oikiaa puuhaamista. Julukisuuttaki saatiin Kalevasa.

Kokkous 30.10.2010 piettiin Helsingissä Ostrobotnian Jääkärihuoneessa. Kerhovelejiä kokkouksessa 12. Puhheenjohtaja Aarne, sihteeri Juhani S. Esko Seppänen esitti kokkousesitelemän ”Suomi EU:ssa vai EU Suomesa”. Ennen EU:ta hällä oli kuitenkin tärkeä aihe: voiko esityksissä välttää minä-sanankäyttyä. Sano yrittänneessä, ku minän käyttö on aika pölijää ja korostaa ommaa egua. Ei vaan onnistu, ku on niitä asiayhteyksiä. Esko totes, ettei EU:sta käytännöllisesti kattoen voi erota. Se on mahotonta, ku on niitä sopimuksia, sitteitä, direktiivejä ja niihin liittyviä kompromisseja ja lainsäädäntyä. EY-tuomioistuin on puolestaan ominu kansallisen tuomiovallan yli kulukevan vallan. Ei oo sille sellasta valtaa missään perustuslaisa annettu: ”Se ny vaan on niin”, kuuluu perustelu. Suomen maataloustukisysteemin haukku pataluhaksi. Sitte käsitteli vielä Suomen puolueettomuus-/liittoutumattomuuskysymystä. EU:hun liittymisen jälkekeen on siirrytty puolueettomuudesta erilaisin sanakääntein liittoutumattomuuteen ja Vanhasen kakkoshallituksen aikaan ”sotilasliittoon kuulumattomaan” Ssuomeen. Esko päätti esityksessä toteamukseen, että pienen maan pittää osottaa rohkeutta omien asioiesä ajamisessa, kukkaan muu ei piä huolta Suomen evuista. Seuranneessa vilikkaasa keskustelusa väiteltiin mm. siitä, että olivakko aikanaan jääkärit terroristeja.

Kokkous 29.10.2011 piettiin Ostrobotnian Snellman-huoneessa. Kerhovelijiä kokkouksessa 13, puhheenjohtajana Ahti Taponen, sihteerinä Juhani S. Kokkousesitelemän porisi kerhoveleli DI Risto Mäkipuro aiheesta ”Tarinoita ja kokemuksia kullanhuhonnasta”. Oli jo 11-vuotiaasta asti kullanhuhonta- retkillä isän kansa Lemmenjoen mailla. Kuvas omalaatusta yhteisyä, joka siellä huuhto joka kesäkausi. Riston isän mukkaan uskonto oli, että mikä on minun, ei oo toisten, mutta mikä on toisten on myös minun. Porukat ei ylleesä kertonu, palijoko kultaa oli tullu, mutta kilottain kuitenkin. Huuhotun kullan hinta on kymmenenkin kertaa kaivoskullan hinta. Risto kierrätti kokkousväen ihimeteltävänä suurta isommusta, jonka arvo on vähintään 10 000 euraa. Varallisuusiirtoja huuhtojien kesken tapahtu sitte kortilla tai rahat pantiin menneen muuten

hummaillen. Ykski kaveri voitti kortilla vaimon, osti talon, perusti kioskin ja eli sääkeriä elämää tuhtin vaimon ohjastamana. Riston mukkaan kullankonekaivu tullaan lähivuosina lopettaan ja siirtyyn taas perinteisiin huuhontatapoihin. Kulta ei lopu, ku Suomen maaperä on esihistoriallista vulkaanista aluetta, joka on täynnä kultaessiintymiä; ja timanttejaki löytyy. Puhuttiin myös kerhon tulevaisuudesta. Näkemys oli, ettei päästetä hiipuun. Teuvo Laurinollin mielestä kerho on ainutlaatunen ilmiö koulumaalimasa, joten jatkuvuus seuraaviin sukupoloviin ois syytä yrittää turvata. Toettiin, että Lyseon uusi matrikkeli on valamistunu ja myynnissä.

Kokkous 27.10.2012 Ostrobotnian Snellman-huoneessa. Kerhoveljiä läsnä 11 ja Paavo Uusitalon saattaja. Kokouksen puhheenjohtajana Aarne Lahdensuo ja sihteerinä Juhani S. Alustuksen esitti professori Paavo Uusitalo aiheesta ”Instituutioien viholliset”. Paavon mukkaan instituutiot säätelee ihmisten kanssakäymistä ja suhteita. Hyväksi esimerkiksi Paavo nimes Ruottin vallan aikasen lainsäädännön, jota sovellettiin vuosisatoja, Suomesa jopa Venäjän vallan aikana. Instituutioien vihollisia ovat sota (ulukone) ja korruptio (sisäne). Hyvää instituutiota evusti aikasemmasa lainvalamistelusa komiteatyö. Huonua on nykyne selevitysmiesvalamistelu ja lakiehotusten valamistelu virkatyönä. Paavon mukkaan SOTEsa olis ihan selevä komiteatyön tarve. Paavo ihhaili myös entistä lääninhallituslaitosta: niissä oli paikallistason tuntemus ja ossaaminen, ei sitä oo ELYisä eikä AVEIsa. Paavo myös ihimetteli nykyisin suunnitelemisa olevia pilivenpiirtäjiä: miten niitä ilimaantuu iliman suurempia valamisteluja lautakunnisa ja päätettään läpihuutoina kunnallishallituksisa ja valtuustoisa. Markku T. Hyyppä esitti lisäksi valamistellun puhheenvuoron kaksikielisyydestä ja sen evuista. Se syntyy lapsuudesta: jos ajattellee usiammala kielelä, on aivokapasiteetti laajempi ku yksikielisellä.

Kokkous 25.10.2013 Ostrobotnian Snellman-huoneessa. Kerhoveljiä paikala 17. Puhheenjohtaja Aarne Lahdensuo, sihteeri Juhani S. Kerhovelji, professori Peter von Bagh esitti ja esitteli elokuvasa ”MUISTEJA, Pieni elokuva 1950-luvun Oulusta”. Petteri totes vaikeueksi Oulu-elokuvan tekemisele, että järjestettyä materiaalia ei ollu saatavilla, vaan kaikki oli hajallaan mitä missäki. Vilimi alako kutenki kehittyä sadoista palasista, joita kaverit ja muut lähetti. Omalla kohalla vaikeus oli, että äitipuoli oli polttanu kaikki Petterin aineistot. Ylleisesti vilimidokumenttiesa tekemisestä Petteri kerto, että ellää vaistolla. En tee tarkkaa kässäriä, käyn materiaalia läpi ja se alakaa sitte jäsenyää kokonaisuueksi. Paan vastakohtia peräkkäin, siitä saa tehua. Petteri sano vielä Muisteista, ettei mun tarinani oo kiinnostava – sukupoloveni tarina sen sijjaan on. Ja teitä kerhoveljiä muijen ohela essiintyy elokuvasa vilimitähtinä. Oulusta oon muuttanu mieleni ja oon sille kiitollinen: kaiken minkä oon oppinu, oon saanu Oulusta, sen Lyseosta ja sen opettajilta. Petterin esitys poiki kerhoveljiisä ylleistä muistelua ja ylistystä Lyseon opettajille. Kerhoveljiile Oulu on kohonnu arvosa muistojen myötä. Hyyppä: ”Oulu oli oikiaa elämää – sen jäläkeen on ollu vaan erilaista seilailua”. Muutama keskustelun lopuila esitetty ajatelma: Oulusa Nokioita tullee ja mennee, mielisairaala pyssyy. Viina ei oo missään niin tarpeen ku Oulusa. Oulun Champs Elysee on Rotuaari. Varo Ameriikka, julistivat Koskelankylän Demokraattiset Naiset.

Kokkous 24.10.2014 Ostrobotnian Snellman-huoneessa, läsnä 12 kerhoveljiä. Puhheenjohtaja Aarne Lahdensuo, sihteeri Juhani S. Kokkousesitelemän runsaine kuva-aineistoineen esitti kerhon

kunniajäsen, entinen rehtori Teuvo Laurinolli:” Ensiaskeleet Einsteinin avaruusaikaan: eläkevuosieni opiskelu- ja kirjotusharrastus”. Teuvo alotti n. v. 500 Johannes Philoponuksesta jatkaen mm. Immanuel Kantin ja Albert Einsteinin kautta 1900-luvun suomalaisiin Gunnar Nordströmiin, Eino Kailaan ja Hjalmar Melliniin. Teuvon mukkaan Einsteinin suhteelisuusteoria on maaliman parraiten testattu avaruusteoria. Hän siteeras vielä yhtä Einsteinin mottua: If you can't explain it simply, you don't understand it well enough. Seurannu keskustelu kohos avaruuen sfääreihin eksyen välillä juovutusjuomien vaikutuksesta 100-vuotiaaseen jääkäriilikkeeseen. Jussi Hartoma esitti puhheenvuoron aiheesta ”Toimittaja, kirjailija ja kullankaivaja Esa Kujala ja kultakuume” sekä lausu tämän kirjailleman runon VANAHUESTA: Kun silmät eivät enää näe/auringon nousua eikä laskua / Kun korvat eivät enää kuule / pienten kiireisten ihmisten / tyhjämpäiväistä puhetta / Silloin on aikaa ajatella...

Kokkous 23.10.2015 Ostrobotnian Snellman-huoneesa, läsnä 13 kerhovelijeä. Puhheenjohtana Aarne Lahdensuo ja sihteerinä Juhani S. Professori Matti Lackman alusti Oulun Lyseon historiankirijotuksesta. Kokkousajankohtaan mennessä Matti on kirjottanu 350 sivua Lyseon historiaa, harrastuksena. Apurahoja ei oo liemmin tullu, ainuastaan Lyseon Senioreilta 5000 euroa. Ei tuu Oulun kaupungilta, ei Kulttuurirahastolta. Oulun kaupungin asennoitumista kuvvaa, että se on suunnitellu koulun siirtämistä Lyseolta jollekki kankaalle ja Lyseon osottamista johonki parempaan tarkotukseen ku toimiin vaan kouluna. Merkittäviä muutoksia on ollu poikalyseon muuttaminen yhteiskouluksi 1971 ja nimenki muuttaminen Pokkitörmän yhteiskouluksi 1974. Tämä häpiällinen vaihe päätyy kuitenkin kolome vuotta myöhemmin ja nimi pallautettiin Oulun Lyseoksi. Koulu on myös kansainvälistyny. Siinä toimii International Baccalaureate Diploma Programme opetuskielenään englantia. Perustamisestaan 1874 nykypäivään Lyseolla on ollu voimakas yhteiskunnallinen proffiili, monelaista aatetta on mahtunu mukkaan. Uskonnolliset virtaukset oli aikanaan keskeisiä Lyseosa, erityisesti körttiläisyys ja lestadiolaisuus. Jääkäriilikekki on saanu jalansijaa. Ennen viime sotia isänmaalliset liikkeet AKS ja IKL saivat voimakkaampaaki kannatusta Lyseosa. Matti luonnehti myös Lyseosa opiskelleita tasavallan presidenttejä. Kaarlo Ståhlberg oli huippuoppilas ja valtakuntaa luova preidentti, Kyösti Kallio heikko oppilas mutta hyvä presidentti. Martti Ahtisaaren ansiot me kaikki tunnemme. Käyvyn keskustelun lopusa vaaittiin yksimielisesti, että Lyseo pietään kunniakkaala paikallaan ja kouluna eikä siirretä sitä minnekkään.

Kokkous 28.10.2016 Ostrobotnian Snellman-huoneesa. Läsnä 11 kerhovelijeä. Puhheenjohtajana ja sihteerinä Juhani S. Kerhovelijä, poliittisen historian professori Seppo Hentilä esitti kokkousalustuksen vaimonsa Marjaliisan kansa kirjottamansa kirijan ”Saksalainen Suomi 1918, kuinka Suomi pelastui Saksan avulta” pohojalta. Saksalaisten roolista Suomen ittenäisyyen ajan tapahtumisa on aikasemmi kirjotettu aika vähän. Suomi oli joutua Saksan protektoraatiksi vuonna 1918. Ittenäistymine 1917 ja vappautumine Saksan holhouksesta 1918 tuli mahdolliseksi ku kaks keisarikuntaa luhistu, Venäjä 1917 ja Saksa 1918. Suomen ittenäistytyä 6.12.1917 jouvuttiin valakosten ja punasten väliseen sisällissottaan. Valakosen Suomen hallitus lähetti Saksan hallitukselle avunpyynnön, joka sopi Saksan intresseihin. Saksa lähetti Suomeen 171 laivala 13 000 sotilaan apuretkikunnan nouseen maihin Hangosa ja Lovviisasa. Saksalaiset tuli punasten selustaan ja ottivat haltuun Helsingin ja suuren osan eteläistä Suomia. Tarkotus oli estää maalimansovan

länsivaltoja muovostamasta uutta rintammaa Jäämeren suunnasta ja Suomen luonnonvarakki kiinnosti. Saksalaiset koulutti Suomelle armeijan: piti tulla pohojone teräsnyrkki yhesä Saksan kansa, mutta Saksan protektoraattina. Keskeisiä henkilöitä Suomesa olivat Svinhufvud, Paasikivi ja Mannerheim, Saksan puolela kenraali Rydiger von der Goltz, Itämeren divisioonan komentaja. Mannerheim ei ollu tuolloin mikkään kansallissankari vaan kiistelty ”ryssän kenraali”. Hentilän mukkaan Suomen ittenäisyys eellytti kolomen ehon totteutumista: Saksan piti hävitä ensimmäine maalimansota, bolsevikkien piti säilyttää valta Venäjälä ja valakosten piti voittaa Suomen sisällissota. Kerhoveli Markku T. Hyyppä esitti pyyetyn puhheenvuoron ”Muistin ja kognitiivisten taitojen kohennukseksi”. Hän anto ikkääntynneile seuraavan kymmenen kohan ohojeleman: 1. Kuntoile, 2. Liiku ja vältä istuskelua, 3. Syö ja juo terveellisesti, 4. Järijästyvy (elämän hallinta) ja keskity yhteen asiaan kerrallaan, 5. Nuku hyvin, 6. Seuraa aikaasi ja lue kirijoja, 7. Hoija krooniset vaivasasi, 8. Nauti lääkkeesi, 9. Liity porukoihin ja 10. Kuluta kulttuuria.

Kokkous 27.10.2017 Ostrobotnian Snellman-huoneesa. Läsä 11 kerhoveliä. Puhheenjohtaja Aarne Lahdensuo, sihteeri Juhani S. Kokkousesitelemän piti kerhoveli arkkitehti, rakennusneuvos Matti Heikkinen aiheenaan ”Franzenin puisto ja sitä ympäröivien rakennusten arkkitehtuuri”. Ruottin kuningas Kaarle IX perusti Oulun ja linnan 1605. Ensimmäinen kirkko rakennettiin n. v. 1610, nykyine Carl Ludvig Engelin piirtämä 1777, nykyhahmossaan 1832. Vuojelta 1651 on ensimmäine asemakaavakartta. 1700 luvun alakupuolelta alakaen alettiin muovostaan tontteja kirkon ympärille. Sitte synty mm. raatihuone, tori, Torikatu, ranta-aitat ja Laaninoja. 1822 palo kolome nelijäsossaa kaupungista. Seuraavan kaavan laativat 1824 Ehrenström ja Engel. 1870 ruutukaavasa ovat kirkon ohela Lyseo ja Sillat. 1903 Plan af Uleåborgisa on Franzenin puisto, patsas on vuojelta 1881, samoin Franzenin empire-tyylinen talo. Siinä ne ovat myös pappila ja Kajjaanintullin koulu sekä Saara Wacklinin tyttöoppilaitos. YNNIn vanaha talo on on 1800-luvulta. Uusrenesanssinen Lääninhallitus on vuojelta 1889. Sitte on aikaa myöten rakennettu pala palalta Maanmittauskonttori. Lyseota vastapäätä on klassisismia evustava Kolomio vuojelta 1923, arkkitehteinaan Sirén ja Åberg. Oulun Lyseon perusosan vuojelta 1831 on piirtäny Carl Ludvig Engel. laajennuksia ovat piirtäneet 1875 Axel Dahlström, 1900 Wilhelm Tötterström (lääninarkkitehti), 1907 Ernst Grahnedt. 1919 valamistu voimistelusalin rakennus sekä koulun lisäsiipi 1937, Yrjö Sadenniemi. Ja sitte taas keskusteltiin ja muisteltiin. Luvattiin panoksia Essi Jouhkin väitöskirijatyöhön Oulun koulujen 1950 – 70 lukujen teinikuntien toiminnasta. Saatiin myös huojentavvaa tietua, että kyllä Lyseo ilimeisesti kouluna ja lukiona pyssyy jatkossaki.

Ja kerho jatkaa toimintaasa kolomannelekymmenennele vuosikymmenele!

Juhani Santaholma

Kerhon kokkoonkuttuja ja sihteeri

050 382 9900, juhani.santaholma@welho.com

